

PASARÉTI PRÉDIKÁCIÓK

Pasarét, 1984. november 4.

Cseri Kálmán

A HALOTTAK ÉS MI

Alapige: Ézs 8,19-22 (Lk 16,19-31)

„És ha ezt mondják tinéktek: Tudakozzatok a halottidézőktől és a jövőmondóktól, akik sipognak és suttognak: hát nem Istenétől tudakozik-e a nép? az élőkért a holtaktól kell-e tudakozni? A tanításra és bizonyoságtételre hallgassatok! Ha nem ekként szólnak azok, akiknek nincs hajnalok: Úgy bolyongani fognak a földön, szorongva és éhezve; és léssen, hogy ha megéhezik, felgerjed és megátkozza királyát és Istenét, s néz fölfelé, és aztán a földre tekint, és ímé mindenütt nyomor és sötétség, és szorongatásnak éjszakája, ő pedig a sűrű sötétben elhagyatva!”

Imádkozzunk!

Istenünk, alázatosan elfogadjuk kijelentésedet, hogy a titkok a tieid, és a kijelentett dolgok a mieink. Nem akarunk olyan titkokat tudni, amiket te elrejtetél előlünk, de szeretnénk kijelentett akaratodat világosan érteni és engedelmesen cselekedni. Segíts ebben nekünk.

Köszönjük szereteted sok jelét, amit az elmúlt héten kaptunk, köszönjük gondviselésedet, oltalmadat. Köszönjük a bűnbocsánat ajándékát, köszönjük, ha reád figyelve, téged követve járhattunk az elmúlt napokban, Urunk Jézus Krisztus. Köszönjük, ha téged szem előtt tartva neked engedelmeskedtünk. Áldunk, hogy lehet Szentlelked vezetése alatt járni és átélni az istenfiúság csodáját.

Bocsásd meg, ha nélküled töltöttük el az elmúlt hetet. Könyörülj rajtunk, hogy ezt az órát veled töltsük el. Engedj magad elé. Világosítsd meg értelmünket, nyisd meg szívünket és szólj hozzánk te magad. Mert ha nem te szólsz, Uram, a szó fülig ha érhet, de szívig nem mehet.

Még azt is tőled kérjük, hogy szereteteddel nyisd ki bezárt szívünket, hogy igéd mélyre hulljon, gyökeret verjen és jó gyümölcsöt teremjen.

Ámen.

Igehirdetés

Az elmúlt napokban a legtöbben megfordultunk valamelyik temetőben, virágot vittünk elhunyt szeretteink sírjára halottak napja alkalmával. Emlékek is megelevenedtek bennünk, talán még néhány könnyet is letöröltünk, ami az emlékezés során kicsordult. Ez teszi időszerűvé, hogy beszéljünk arról, mit tanít a Szentírás a halottakról és a hozzájuk való helyes viszonyulásunkról.

Nem sokat ír erről Isten igéje, de az egyértelmű, világos útmutatás. És mivel a tapasztalat azt mutatja, hogy igen sok ponton a gyakorlatunk eltér az ige világos útmutatásától, ezért annál szükségesebb, hogy ebben a kérdésben tisztán lássunk, hogy engedelmeskedhessünk.

Jézus most felolvasott példázatából nyilvánvalóan kitűnik, hogy a benne hívők haláluk után azonnal az üdvösségbe, az istentelenek a kárhozatba kerülnek. Az előbbieket ott várják a boldog feltámadást, az utóbbiak az ítéletet. Valami módon a halottak is érzékelnek, hiszen ez a gazdag ember emlékezik arra, hogy őt testvére él még itt a földön, és segíteni szeretne rajtuk. De nincs lehetősége arra, hogy segítsen.

Ez nagyon fontos részlete Jézus Krisztus tanításának. Mert a Szentírásnak minden e kérdéstről szóló igéje hangsúlyozza, hogy Isten áthághatatlan határt vont a látható és a láthatatlan világ között, és sem a kárhozatból az üdvösségre vagy viszont, sem a láthatatlan világból ide vagy innen oda mennie embernek nem lehet.

Az Ószövetség szigorúan megtiltotta a halottakkal való érintkezést vagy az érintkezés keresését. Aki ezt mégis megkísérelte, azt halállal büntették. Az Újszövetség azt mondja: aki a halottakkal keres, vagy létesít kapcsolatot, nem mehet be az Isten országába. Miért? Azért, mert ezt a határt átlépni csak Isten megkerülésével lehet, és éppen ezért, aki ezt mégis megkísérli vagy megteszi, valami olyat tesz, amit csak Isten nélkül, Isten ellenére tehet, és emögött az Istennel szembeni bizalmatlanság, hitetlenség és gőg van. És a mi ösellenségünk, a Sátán mindig csak arra vár, hogy valamit Isten ellenére tegyünk, mert ebben a pillanatban kiszolgáltatjuk magunkat neki. Ő szívesen segít mindenben, amit Isten nélkül akarunk megvalósítani. De ezzel jogot formál ránk. Teret adunk olyan tisztátalan lelki erőknek, démoni erőknek az életünkben, amik fölött nincsen hatalmunk. Ezért tiltja meg Isten szigorúan az Ő népének, és ezért mondja mindenütt azt, hogy az Ő kijelentett akaratára figyeljünk.

Ezt olvastuk az Ézsaiás könyvében: ne a halottaktól tudakozódjatok, hanem a tanításra és a bizonyágtételre hallgassatok! Azt mondja az Úr a gazdagnak, aki

segíteni akar a testvéreink: van Mózesük és prófétáik, tehát van Bibliájuk, hangzik az ige, higgyenek annak! Ha valaki Isten kijelentett igéjének nem hisz, nem lehet segíteni rajta! De sem onnan ide, sem innen oda menni nem lehet. Ez röviden a kijelentés.

És mi a gyakorlat? Hadd említsek néhány olyan szokást, amely mindnyájunk számára ismerős, és ami leleplezi, hogy mennyi tévelygés húzódik meg a gondolkozásunkban. Milyen gyakran szoktuk mondani: kimegyek anyukához a temetőbe. Komolyan gondoljuk, hogy ő ott van? Nem így lenne helyesebb mondani: kimegyek anyuka sírjához? Ez nemcsak fogalmazás kérdése, a fogalmazás gondolkozást takar. Milyen gyakran előfordul, hogy valakinek a temetésén az urnája mellé odateszik a kedves könyvét is, olykor a Bibliáját. Az itt maradónak úgy sincs arra szükségük, nem használnák, odateszik az urna mellé. - Neki szüksége van rá? Vagy miért teszik oda? Egyszer nagyon fontos volt egy családnak, hogy a nagypapa kedvenc pipáját is beletegyék a koporsóba. Nem különös ez? A lelkipásztort a palástjában temeti el a szerető gyülekezete. Miért? Lesz arra ott a másvilágon valami módon szükség? Vagy cselekszünk sok mindent, aminek nem ismerjük az okát és a célját? Ilyen átgondolt, értelmes emberek vagyunk? Gyakran tapasztaltam vidéki szolgálatom során, milyen elevenen él az a hiedelem, hogy az elhunyt lelke hazajáró lélekképpen visszajön, és ezt meg kell akadályozni. Máig is élő szokások mutatják, hogy mindent megteszünk, hogy ezt megakadályozzuk. Ezért ügyelnek arra, hogy ha a házból kiviszik az elhunytat, lábbal kifelé vigyék, hogy ne találjon vissza. Gondosan elgereblyéznak a temetés után a ház körül, hogy ha mégis visszajönne, meglátszódjon. Sok helyen súlyos vastárgyat tesznek az elhunyttra a koporsóban, hogy ne tudjon felkelni. De ugyanez van a mögött is, amikor röögöt dobunk a sírba. És amikor gyertyát, mécsest gyújtunk a sírjánál, mert a halott lelke csak sötétben léphet ki a sírból. A hazajáró léleknek a mesékben is napfelkeltére vissza kell térnie feltétlenül, világosban nem járhat itt. Gyújtsunk hát világot, nehogy eszébe jusson kijönni ...

Sok-sok olyan szokás, aminek a magyarázatát nem tudjuk, csak gyakoroljuk, és amiket Isten ígéje jó okkal megtilt nekünk. Gyakori szokás az is, hogy kivisznek az elhunyt sírjához ételt, italt; karácsony este nem szedik le az asztalt, úgy marad megterítve, hogy ha visszajönnének, ők is részesülhessenek a család jó vacsorájában. De hány helyen látom, hogy valóságos házioltárt rendezünk be elhunyt szeretteink számára. Ott van az éjjeliszekrényen a fényképe, mellette mindig friss virág, gyertya, feszület és a vallásos könyv. És ha az itt maradt hozzátartozó imádkozni szokott, akkor azt igen gyakran ott, ez előtt a kis oltár előtt eszi. Ismerek valakit, aki évekig úgy írta a naplóját, hogy az elhunyt édesanyjának, illetve férjének számolt be az eseményekről. De nem ritka az sem, hogy valaki beszélgetni kezd elhunyt szeretteivel. Tanácsot kér tőlük, vagy segítségüket kéri.

Isten ígéje mindezeket szigorúan tiltja. Mégpedig azért, mert korán megfigyelték, hogy aki az elhunytakkal akar valami módon találkozni, az nem velük találkozik, hanem démonokkal. Mert az ilyen ember a hitét megvonja Istentől,

és ezért a hitét leköti valami más. Vajon mi vagy ki? A Biblia erről nagyon világosan beszél, akkor is, ha mi nem ismerjük a Bibliát, vagy szeretnénk némely oldalait kivágni. Az ősellenség rabja lesz az, aki a hitét nem egyedül Istenbe veti. Démoni befolyás alá kerül, aki Istennek ezeket a nagyon szigorú parancsait (különös szigorral mondja ezeket Isten mindenütt, ahol a Bibliában olvassuk) könnyelműen megszegi.

De milyen a biblia szerinti helyes viszonyulás a halottainkhoz? Olyan melegen ír erről a II. Helvét Hitvallás, amikor ezt mondja: A mi elhunyt szeretteink holttestét, mint a Szentlélek templomát, tisztos egyszerűséggel eltemetjük. Minden fényűzés és babonáság nélkül átadjuk az anyaföldnek. Lelküket pedig rábizzuk az Úrra, aki teremtette őket. És ezzel minden szál megszakad élők és holtak között. Annyira, hogy Jézus, aki hangsúlyozta, hogy a legmeghittebb, legmelegebb emberi kapcsolat a férj és feleség szerető kapcsolata, nyilván beszél arról, hogy még ez is megszakad végérvényesen a halállal. És ha történetesen mindkét házafél üdvözülni, a mennyben semmi jelentősége nem lesz annak, hogy itt évtizedeken át nagyon szerették egymást. Mert ott már csak annak lesz jelentősége, hogy Krisztushoz tartozunk és vele leszünk közösségben, és hogy egymással mint kegyelembe fogadottak, a szentek közösségében összetartozunk. A halállal minden szál megszakad élők és holtak között!

Mi jellemzi a hívő embernek, Isten gyermekének a magatartását a gyász, a veszteség nehéz idején? Jellemzi az, hogy nem hisztériázik, de nem is áll oda a ravatal mellé tettetett mosollyal, mintha nem vérezne a szíve. A hívő ember is sír, ha fáj valamije. Csak másképp sír. Ezt mondja az apostol: „Ne úgy bánkódjatok, mint a többiek, akiknek nincsen reménységük.” (1Thessz 4,13). Mi is bánkódunk, nekünk is hiányzik, ha Isten valakit elszólít mellőlünk, mi is a zsebkendőnk után nyúlunk. De úgy, mint akiknek van reménységük! Mint akik a könnyeinken keresztül is biztos isteni ígéretekre nézünk, és bízunk abban az Úrban, akiben eddig még soha nem csalódtunk. De egyedül Őbenne bízunk! Ezért nem tesszük oda elhunyt kedvesünk Bibliáját az urnája mellé vagy a koporsójába, hanem forgatjuk azt lehetőleg még gyakrabban és jobban, mint ahogy azt ő tette. Nem dobunk utána rögöt, nem építünk neki vagyont érő kriptát, mert a hívő embernek a pénze is Istené és Isten dicsőségét szolgálja. Egy kisebb háznői kriptá pedig nem Isten dicsőségét szolgálja. Nem állítunk százezrekért síremléket, hanem, ha az egyszerű sírkőre valamit írunk, az nem a halottat magasztaló rigmus, hanem ige, ami dicsőíti Istent és vigasztalhatja, erősítheti azokat, akik arra járva elolvassák. A hívő ember rendben tartja elhunyt szerettei sírját, de nem jár ki naponta „hozzájuk”. Nem nekik önti ki a szíve bánatát, hanem Istennek, aki felelni és tud a kérdésre, és aki vigasztalást tud adni Szentlelke által. Mert igen gyakori kísértés az, hogy a halottaink kiszorítják az életünk-ből Istent. Figyeljétek meg, hányszor előfordul, hogy lényegesen több időt, figyelmet, pénzt fordít valaki az elhunytakra, mint Istenre. Ha szóba jönnek elhunyt szeretteink, Isten iránti hálával emlékezünk meg róluk. A cinizmus, a hálátlanság, a fölényesség nem keresztyén tulajdonság. Isten iránti hálával emlékezünk rájuk, de nem beszélgetünk velük, nem kérünk tanácsot tőlük, nem

imádkozunk hozzájuk, nem félünk tőlük. Nem is akarjuk látni őket még álomban sem. Elengedjük őket.

Isten parancsa azok számára, akik készek neki engedelmeskedni, hogy engedjük el a halottakat. Éppen ilyenkor vizsgáljuk a hitünk, hogy bízunk-e Istenben, és egyedül benne bízunk-e, és rábízunk-e végérvényesen azokat, akiket mellőlünk elhívott. Így is fáj a búcsú, fáj a gyász, és űr marad az elhunytak után, csak hogy a hívó emberre az jellemző, amit egyik énekünk így mond: „az űrt Ő töltse ki.” Vagyis Isten. Ne maradjon ott vákuum, ami beszípanthat akármit, hanem, az űrt Ő töltse ki. Ismerek több olyan testvért, akiket éppen egy-egy súlyos veszteség, nehéz gyász fordított oda egészen Istenhez, miután engedték, hogy a támadt űrt Ő töltse ki. És azóta szánták oda egészen neki az életüket, és használja Isten őket áldásul másoknak.

Ezt tehát nagyon komolyan kell venni, ha a Szentíráshoz akarjuk igazítani a gondolkodásunkat, hogy Isten a látható és a láthatatlan világ között éles és áthághatatlan határt húzott, és nekünk, amíg e világban élünk, a láthatatlan világban egyedül Istennel lehet kapcsolatunk, senki mással! Ővele Jézus kibékített, nekünk van menetelünk Jézus által az Atyához, de, ha rajta kívül bárki mással, aki már a láthatatlan világban van. kapcsolatot akar valaki teremteni, az csak Isten meggyalázása és megkerülése révén lehetséges. Ezzel számolni kell, mert Isten igéje erről nagyon világosan beszél.

Éppen ezért, ha egy felnőtt fiú megáll az édesapja sírjánál, és ezt mondja: Édesapám, köszönöm, hogy annyira szerettél és oly sok áldozatot hoztál értem, – akkor rejtett spiritizmust gyakorol, mert egy halotthoz beszél. A hívó keresztyén fiú így áll meg édesapja sírjánál: Istenem, hálát adok neked, hogy ilyen apával ajándékoztál meg. Szeretnék és is jó apja lenni a gyerekeimnek. – Ez a keresztyén bizonyágtétel.

A spiritizmusnak nagyon sok rejtett formája van. Olyan ügyesen álcázott csapdák ezek, amikbe sokan beleesnek, és emiatt sokan démoni fertőzést kapnak. Ezekről a tényekről azok tudnak leginkább, akik nap mint nap az emberi lélekkel, bajba került emberek nyomorúságaival foglalkoznak, és lépten-nyomon szembetalálják magukat azzal, hogy emberek nem tudnak kijönni a sötétségből a világosságra, mert ott van valami ilyen megkötözöttség a mélyen. Nincs itt most idő, s talán helytelen is lenne, ha több ilyen tapasztalatomról beszámolnék. Egyetlen beszélgetésnek egy részletét hadd mondjam el csak: Néhány héttel ezelőtt mondta el egy fiatalasszony, hogy az édesanyját korán elveszítette. Egyszer, már asszony korában, nehéz helyzetbe került, és csak úgy önkéntelenül felkiáltott: Édesanyám, segíts, adj tanácsot! Azután megoldódott a problémája. Ezt követően viszont különös megfigyeléseket kellett tennie. Ott-hon a lakásban sajátos zajokat hallott, kint az udvaron a ház előtti fán különös alakokat látott, és egyre több félelem lett a szívében. Ő, aki sohse félt, oda jutott, hogy nem mert kimenni este a lakásból. Ez tartott egészen addig, míg egy beszélgetés során, csak úgy mellékesen, ezt megemlítette valakinek. Az illető tapasztalt keresztyén volt, fölismerte az összefüggést, kinyomozták az okát, és mivel ez a fiatalasszony hívó asszony volt, kész volt ezt ott megvallani Istennek,

mint bűnt, amit tudatlanságból elkövetett, hogy egy halottat hívott segítségül. Megtagadta ezt és minden kapcsolatát, ami őt az Ördöghöz kötné. Jézus Krisztusnak ajánlotta oda újra az életét, és megszűntek a hangok, fokozatosan elmúlt a félelem a szívéből. Ez nem képzelgés, ezek tények! Isten igéje ezért óv minden olyasmitől, amivel az Ördög befolyása alá adnánk magunkat, jóhiszeműen és tudatlanul is. Mert mit gondoltok? Az édesanyja kezdte ijesztgetni ezt a fiatalasszonyt? Nyilvánvalóan nem. De aki a halottaival akar találkozni, az démonokkal találja magát szembe, akik elkezdik gyötörni az életét. Nekünk csak Istennel lehet kapcsolatunk a láthatatlan világból. Vele legyen kapcsolatunk, szoros, naponta ápolott, bizalomteljes, mindig újra megfrissülő hitbeli kapcsolatunk Jézus Krisztus által. Nem szorulunk rajta kívül senki másnak a tanácsára vagy a segítségére.

Itt azonban még egy sor kérdés marad nyitva. Ezekből a leggyakrabban előfordulókat hadd említsem még meg, és tegyük utána mindjárt Isten igéjének a válaszát:

– Látnak-e bennünket a halottak? – A Biblia nem szól erről. Az imént olvasott példázatból az kitűnik, hogy az a gazdag ott, a gyötrelem helyén gondol az itt élő testvéreire, és szeretne rajtuk segíteni. Azt nem tudjuk, hogy látja-e őket, de emlékezik rájuk és szeretne rajtuk segíteni. De nem segíthet, mert halottak rajtunk nem segíthetnek. Ezt mondja Isten: „Hívj segítségül engem a nyomorúság idején, és én megszabadítlak és te dicsőítesz engem.” (Zsolt 50,15). Éppen ezért nagyon éles bibliai kritikával kell fogadnunk a klinikai halálból újraélesztettek beszámolóit, ami most széltében-hosszában nagy szenzációvá lett, mintha bármit is bizonyítana. Mert egyrészt kérdéses, hogy ezek az emberek valóban a halálból jöttek-e vissza, tehát halottak voltak-e és úgy élnek újra. Másrészt, ha mindaz igaz, amit elmondanak, abból is csak az tűnik ki, hogy ők ugyan látták az élőket, de ennek az élőkre semmi jelentősége nem volt. És ha valaminek semmi jelentősége nincs, abból kár nagy ügyet csinálni.

– Egy másik gyakori kérdés: de ugye ezért mégiscsak mellettünk maradnak, akiktől el kellett válnunk, el kellett búcsúznunk? Úgy gondolom, mindannyian megértjük, hogy lenne ennek valami vigasztaló ereje, ha valaki ezt hiszi, hogy azért mégiscsak mellette maradnak. Isten igéje azonban ezt sem erősíti meg. Azt viszont igen, hogy Jézus Krisztus velünk van minden napon a világ végezetéig. Azt igen, hogy Isten békessége megőrzi a szívünket és gondolatainkat a Krisztus Jézusban minden körülmények között. Árván maradva, kifosztottan, egyedül, sírva, szegényen is. Azt ígéri, hogy aki benne bíz, ahhoz Ő nagyon közel van. És különösen közel van az özvegyekhez és az árvákhoz.

– De azért talán imádkoznak értünk? – hangzik a következő gyakran feltett kérdés. És itt gondolunk különösen azokra, akik hívő emberekként haltak meg, s még inkább azokra, akik valami miatt különösen is közel lehetnek Istenhez: Szűz Mária, József, azok a hívők, akiket haláluk után szentté avatott a római katolikus egyház. – Biztosan imádkoznak értünk. – Isten igéjében nincs erről szó. Két olyan textus van a Jelenések könyvében, amire gyakran szoktak hivatkozni azok, akik szeretnék, ha így lenne, hogy imádkoznak értünk: a Jelenések könyve

5. részében ezt olvassuk: „Amikor elvette a könyvet, a négy lelkes állat és a 24 vén leborult a Bárány előtt. Mindeniknél hárfák és arany poharak lévén jó illatokkal tele, amik a szentek imádságai.” (8.v.) És a 8. fejezetben ezt olvassuk: „És jött egy másik angyal, és megállt az oltárnál, arany tömjénezőt tartva. És adatott annak sok tömjén, hogy tegye a szenteknek könyörgéséhez az arany oltárra, amely a királyi szék előtt volt. És felment a tömjén füstje a szentek könyörgéseivel az angyal kezéből az Istenhez.” (3-4.v.) – Kiket nevez a Biblia szenteknek? Az Újszövetség következetesen azokat, akik Jézus Krisztusban hisznek, az életüket neki szentelték, neki akarnak engedelmeskedni és így élnek itt ezen a földön. Pál apostolnak csaknem minden levele így kezdődik: Kegyelem néktek és békesség ... és üdvözlöm azokat a szenteket, akik a Krisztus Jézusban hisznek és Efézusban laknak. A szentek tehát azok, akik itt élnek, életüket Jézusnak szentelték, általa megszentelődnek, egyszóval benne hisznek. Ezeknek az imádságai jutnak fel a mennybe, és az említett különös mennyei lények, a 24 vén, ezeket az imádságokat teszi oda az arany oltárra Isten elé. De nincs olyan mondat a Bibliában, amely arról szólna, hogy egy olyan szent, tehát hívő ember, aki már a mennyben van, közbenjárna Isten előtt emberekért, akik még itt a földön élnek. (Az egyik apokrifus könyvben van egy ilyen megjegyzés. 1546-ban, tehát a reformáció után, a tridenti zsinaton az ószövetségi kánonhoz még néhány könyvet hozzácsatoltak, amiket nem fogadunk el máig sem egyenértékűnek a Kánonnal, ezért nincs is benne a Bibliánkban. A Makkabeusok könyvében van egy ilyen megjegyzés, hogy ilyesmi történik, de a Szentírásban nincsen).

Azokat a szenteket, akiket a római egyház haláluk után szentté avatott, mi tiszteljük és megbecsüljük, mint akik a hitben, a hűségben előttünk jártak. Közülük sokan az életüket adták oda a hitükért, Jézusért. Valóban nem volt drágább nekik semmi, mint megváltó Uruk. Mi tiszteljük őket úgy, mint ahogy az a Zsidókhoz írt levélben van: „Emlékezzetek meg azokról, akik előttetek jártak és hirdették néktek az Isten igéjét, és figyelvén életük végére, kövessétek hitüket.” (13,7). Ez a bibliai határ. Minden imádat szerű tisztelet azonban azt a veszély rejti magában, hogy megsértjük vele Jézus Krisztus egyedüli közbenjáró voltát és rejtett spiritizmust gyakorolva, kiteszük magunkat démoni fertőzésnek. Mert erről nyilvánvalóan szól a Szentírás: „Egy az Isten és egy a közbenjáró is Isten és emberek között, az ember Jézus Krisztus, aki váltságul adta önmagát a mi bűneinkért.” (1Tim 2,5-6). Olyan kedvesen írja szent Ágoston a maga gondolatait ezzel kapcsolatban: „Ne legyen nekünk vallásunk a megholt emberek tisztelete. Mert, ha ők csakugyan szentül éltek, nem olyanok, hogy ilyen kitüntetést keresnének, hanem azt akarják, hogy mi is azt a Jézust tiszteljük, akinek a világossága által örvendezünk.” Úgy kell tehát őket tisztelnünk, mint utánzásra méltókat, nem pedig úgy imádnunk, mintha ezzel valamilyen vallási kötelességünknek tennénk eleget. És a II. Helvét Hitvallás megjegyzi még azt, hogy még kevésbé hisszük, hogy a szentek földi maradványait kell imádni és tisztelni ereklyeként. Hiszen azok a régi szentek úgy vélték, eléggé megbecsülik az ő halottaikat, ha tisztességesen elföldelik tetemeiket, és az ősök mindennél nemeesebb ereklyéinek tartották azok jó cselekedeteit, tudományát és hitét. Emlékez-

vén hálásan reájuk, kövessétek hitüket. Ha a Bibliához ragaszkodunk, ez a tenivalónk.

– No, de azért talán mégis imádkozhatunk értük – fordítják meg a kérdést sokan. A Biblia erre is azt mondja: nem! Miért? Azért, mert ha ők Isten gyermekeiként haltak meg, nincs szükségük már semmiféle imádságra, mert bementek a nyugalomba. A Zsidókhöz írt levél 4. része olyan szépen és meggyőzően írja le, mit jelent ez: Isten gyermekeként meghalni és bemenni az igazi nyugalomba. Semmit nem kérhetünk már a számukra. Ha pedig nem úgy haltak meg, Isten ítéletét várják, akkor pedig hiába imádkoznánk értük. A gazdag és Lázár példázatából is ez tűnik ki. Egyetlen lehetőségünk marad: az, hogy teljes bizalommal rábizzuk őket Istenre, és nem is találgatjuk, hogy vajon hol lehet a lelkük, az üdvösségben vagy a kárhozatban, mert akkor már nem bíztuk rá Istenre őket. Arra az Istenre bizzuk végérvényesen őket, aki mindent tökéletesen cselekszik, aki maga a szeretet és az igazság, és akinél ez a kettő nem áll szemben egymással. A Biblia mindig ezt mondja, ha a halottainkról van szó: elengedni őket. (Nem tanít a Szentírás az u. n. tisztítótűzről sem, hiszen Jézus ezt mondja: „Ti már tiszták vagytok ama beszéd által, amelyet én szóltam néktek.” Egy másik helyen ezt mondja: „Aki az én beszédemet hallja, és hisz annak, aki engem elküldött, örök élete van, és nem megy a kárhozatra, hanem átment a halálból az életre.”)

Ha tehát az igéhez ragaszkodunk, sok ponton kell hozzáigazítani a gyakorlatunkat és a gondolkodásunkat. Éppen a Zsidókhöz írt levélben, ahonnan idéztem, hogy kövessük a hitüket, így folytatódik a leírás: „Különböző és idegen tudományok által pedig ne hagyjátok magatokat félrevezetni.” (13,9b). Ezen a csúszós talajon, a halottakkal kapcsolatos kérdések témakörén belül igen könnyű különböző és idegen tudományok által félrevezettetnünk. A spiritizmus világhatalommá lett. Tömegeket hódít álnéven is. A spiritualizmus is a spiritizmus egy formája. De aki nem tudná, van „evangéliumi spiritizmus” is. Európa nagy városaiban vannak spiritiszta egyházak, úgynevezett spiritiszta istentiszteletek. És nem nehéz megfigyelni, hogy ahol az ősök kultusza a vallásosság egy része, – így csaknem minden ázsiai vallásnál –, ott hihetetlenül erős démoni befolyás érvényesül a tömegekre. Tehát ahol nemcsak hálásan emlékeznek az ősökre, hanem ahol imádják őket, áldozatot mutatnak be nekik és a tanácsukat kérik folyamatosan. Ahol kultikus tiszteletben részesítik őket, ott tág teret kap az Ördög. Mert nem az ősök szellemével kerülnek kapcsolatba ezek az emberek, hanem démoni erőikkel.

Megint mondhatnám a példákat, hogy ma is hogyan hódít a spiritizmus. Csak egy lelkipásztor példáját hadd említsem meg. Meghívta a gyülekezetben egy család, ahol a vacsora és a beszélgetés után annak rendje-módja szerint széánstot tartottak. Ott voltak a betűk az asztalon, az üveglemezek, a likőrös pohár. És ez a lelkész, aki nagyon racionálisan gondolkozó ember volt, mindenáron meg akarta fejteni ennek a titkát, hogy milyen fizikai erő mozgatja azokat a tárgyakat. Mivel nem tudta megfejteni, legyintett az egészre és mosolygott rajta. De azért részt vett még egyszer-kétszer. S egyszer csak azt vette észre magán,

hogy nem tud imádkozni, nem érti a Bibliát, erős fájdalmai vannak, amikor fölmege a szószékre, sokféle félelem keríti hatalmába a gondolatait. Otthagyta a lelkeszi pályát, idegileg összeroppant. (A dolog másik részét is jó, ha tudjuk, hogy az az orvos, aki meghívta őt és belevitte ebbe a szörnyűségbe, elkerült egy olyan lelki-gondozóhoz, akitől az ige tiszta tanítását hallotta, elfogadta azt, megtagadta ezt a bűnt, és megszabadult ettől és a következményeitől. De csak így van szabadulás! Ettől csak Jézus tud megszabadítani, mert itt démoni erők kötik azt, aki akár tudatlanul, jóhiszeműen, gyanútlanul is belement ilyen bűnbe.

Ezért mondja Isten igéje: engedjük el a halottainkat. Viszont törődünk sokkal többet azokkal a lelki halottakkal, akik itt élnek körülöttünk; vagy talán mi is azok vagyunk még, ha nem hiszünk igazán Jézusban. Ha az Ő vére nem tisztított meg bennünket minden bűntől, ha nem az Ő akarata érvényesül az életünkben, akkor mi is a halálban vagyunk! A magunk halálát vegyük komolyan, hogy életre menjünk addig, amíg lehet! És itt vegyük komolyan, hogy életre juszanak azok, akiket szeretünk. Itt vigyünk nekik Bibliát, ne a koporsójukba tegyük bele. És itt imádkozzunk értük, még a haláluk előtt, itt látogassuk meg őket gyakrabban, és itt vigyünk virágot nekik gyakrabban. Itt legyen nekünk fontos, hogy majd boldogok legyenek az örökkévalóságban. Mert „boldogok a halottak, akik az Úrban haltak meg.” De csak azok halnak meg az Úrban, akik az Úrban éltek!

Erre az életre hívogatlak ma titeket! Ne azokkal a halottainkkal foglalkozunk, akiken már nem tudunk segíteni. Ha bánt a lelkiismeret miattuk, valljuk meg a bűnünket és fogadjuk el arra is a bocsánatot. És amíg időnk van, addig fogadjuk el az életet. „Akié a Fiú, azé az élet! És akiben nincs meg az isten Fia, az élet sincs meg abban.” Ha pedig bármilyen módon idegen szellemi erők áldozatává váltunk volna, menjünk el valakihez, aki Isten embere és járatos ebben a szolgálatban, és valljuk meg neki ezt bűnként, és kérjük erre is Jézus Krisztus szabadító hatalmát. És akkor szabadon és tisztán szolgálhatjuk Őt. Mert egyedül Ő az, aki elmondhatta: „Én vagyok az Alfa és az Omega, a kezdet és a vég, aki élek, pedig halott voltam, és nálam vannak a pokolnak és a halálnak a kulcsai.” Csak nála, – ezért csak Ővele legyen közösségünk!

Így imádkozzunk az ének szavaival azért, hogy őrizzen meg minden tévelygéstől:

Te szentségnek új világa, igédnek vezérlj útjára.
Taníts téged megismernünk, Istent Atyánknak neveznünk.
Őrizz hamis tudománytól, hogy mi ne tanuljunk mástól,
És ne legyen több más senki, hanem Krisztus, kiben kell bízni.
Halleluja, halleluja!

(370,2. dicséret)

Imádkozzunk!

Urunk, kihez mehetnénk, örök életnek beszéde van tenálad, és mi elhittük és megismertük, hogy te vagy a Krisztus, az élő Istennek Fia.

Kérünk, szabadíts ki minden tévelygésünkből, minden bűnünkből és annak következményéből. Áldunk, hogy a mi Atyánk házában sok lakóhely van, és te elmentél, hogy helyet készíts nekünk.

Köszönjük, hogy itt a földi életben is kijelölted a helyünket. Taníts rád figyelni, egyedül benned bízni, hozzád ragaszkodni. Segíts túllátni a láthatókon, vagyis hinni. Hinni ígéreteidnek, kijelentett akaratodnak. Segíts félretenni a magunk gondolatait, szokásait, fölismerni tévedéseinket, hibáinkat.

Segíts Szentlelkeddel őszintén megvallani bűneinket. Könyörülj rajtunk, és taníts a világosságban járni a most említett kérdésekben is.

Ámen.